

land vegetations can be found on the steeper, calcareous slopes which are extensively farmed.

Meadowlands in brook valleys with high species-densities have been found mainly in the parts managed by Natuurmonumenten (a Dutch nature conservancy society). The differentiation between the northern and southern parts is also clear from the distribution maps for the various species focussed on in the study. Species such as Field Scabious, Hoary Plantain and Wild Marjoram, which prefer calcareous soil, have been found mostly in the northern part of the study area. Seepage indicators such as Marsh Marigold, Greater Woodrush and Snake-root occur in the brook valleys in the south.

Crested Dog's-tail grasslands were found regularly on lightly-manured slopes. In the Geuldal, these showed the characteristic combination of the rare Hawkweed species *Hieracium auricula* with Spring Sedge. Some places, where the meadows border woods, have rare species typical of forest fringes, as well as plants characteristic of light woods, such as Slender St. John's Wort, Common Speedwell and Pale Wood Violet. In the vicinity of the Vijlenerbossen, we found a new species for the Netherlands, Imperforate St. John's Wort. Herbs of arable land, such as Venus' Looking Glass, Field Madder and Night-flowering Campion, were occasionally found in the cornfields in the northern part of the area. None of the

species focussed on in the study was found in the root-crop fields, with the exception of Corn Marigold.

Vegetation relevés made in the study area in 1985 were repeated in the present study. Comparisons showed that the situation had remained virtually unchanged in more than half of the sites. Some sites showed increased botanical value resulting from effective management by Natuurmonumenten or by the Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen (Society for the protection of small-scale landscape elements, (IKL). In some cases the improvement had resulted from management contracts with the owners of the sites.

KORTE MEDEDELINGEN

SOK-MEDEDELINGEN NUMMER 18

In januari 1992 is SOK-Medelingen nummer 18 uitgekomen. In deze uitgave komen de volgende artikelen aan de orde: In het eerste artikel vertelt P. Olefs over groeve Mathus in Kanne op de grens tussen België en Nederland. In deze groeve is tussen 1948 en 1962 losse mergel gewonnen ten behoeve van de glasindustrie. Na 1962 heeft er nog een tijd een champignonkweker in gezeten. In de 70-er jaren is de helft van de groeve verdwenen door de uitbreiding van het Albertkanaal. Het resterende deel is nu nog van belang als een overwinteringsplaats voor vleermuizen. Het tweede artikel verhaalt over enkele herinneringen aan de nu ingestorte Heidegroeve in Valkenburg.

Hierna volgt het tweede deel van een serie artikelen door J. Silvertant over het gebruik van de groeven in Valkenburg door de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog. Ditmaal de Heidegroeve die tussen maart en augustus 1944 omgebouwd wordt tot een productieplaats voor radio-apparatuur voor de Duitse Luftwaffe. Er wordt een overzicht gegeven van de aanpassingen en bouwwerken die de Duitsers ondergronds hebben verricht. Ook de plannen die de Duitsers hadden met de Gemeentegrot na augustus 1944 komen aan de orde. Zover hebben de Amerikanen het echter niet laten komen.

Een herontdekking van een deel van de Oudberg vormt de basis voor het vierde artikel. Hier geeft de auteur F. Brou-

ner verslag van zijn (her)ontdekkingen van een aantal gangen die sinds 1903 niet meer betreden waren. De vondsten en opschriften worden beschreven. De vondsten betreffen ondermeer een munt uit de 17e eeuw, een olielampje, een schoenzool en skeletten van twee honden, een paard en marterachtigen. Het laatste artikel is van de hand van D.G. Price van de Technische Universiteit van Delft. Het is een verhandeling over de instorting van de Heidegroeve in juni 1988. De auteur heeft deze instorting bestudeerd en geeft daarvan de resultaten. Hij baseert zich op onderzoek naar de kwaliteit van de pilaren en het te ondersteunen deel van het plafond. Hierbij is de conclusie dat kruip (materiaalmoetheid) samen met de aanpassingen van de Duitsers de hoofdoorzaak is van deze instorting. De Duitsers hebben namelijk de gangen verbreed, verhoogd en afgerond om betere toegang te krijgen.

SOK-Medelingen nummer 18 is te verkrijgen à f 12,50 of Bfr 240 inclusief verzendkosten bij het publicatiebureau Natuurhistorisch Genootschap, Groenstraat 106, 6074 EL Melick door overmaking van de kosten op postgiro 429851 in Nederland of 000-1616562-57 in België onder vermelding van het gewenste.

JOEP ORBONS

LIMBURGSE VOGELS

In 1989 werd het provinciaal tijdschrift "Limburgse Vogels" opgericht. Het heeft als doel het stimuleren van vo-

gelstudie en vogelonderzoek in de provincie Limburg, waarbij de diverse SOVON-projecten een belangrijke plaats innemen.

"Limburgse Vogels" is een gezamenlijke uitgave van de Vogelstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg en de Vogelwacht Limburg. Het tijdschrift verschijnt vier maal per jaar en wordt uitgegeven in zwart-wit. In de eerste jaargangen zijn interessante artikelen van zeer uiteenlopende aard opgenomen. Deze artikelen hadden betrekking op aspecten als trek, broeden, aantalsontwikkelingen, zeldzaamheden en dergelijke. Zo zijn er het afgelopen jaar artikelen opgenomen over het voorkomen en de aantalsontwikkelingen van diverse soorten (zoals onder andere de Dodaars in het Meinweggebied en de Buidelmeespoopatie in de Limburgse Maasvallei), artikelen over overwinterende vogels (zoals een artikel over wintervogels langs de Zuidlimburgse beken, de Klaptekster in Limburg, Rietganzen in de Peelstreek) en artikelen met resultaten van onderzoek naar trekvogels (zoals bijzonderheden over de Aalscholvertrek, Kraanvogelpleisterplaatsen in Limburg). Tevens werd gestart met een rubriek over bijzonderheden van ringgegevens van in Limburg geringde en/of gevonden vogels.

Naast deze uitgebreide artikelen werden diverse korte beschrijvingen van bijzondere waarnemingen opgenomen zoals de eerste waarneming van een Terekrutter in Limburg, een Pallas' Boszanger, eveneens nieuw voor Limburg etc.

Uiteraard is deze opsomming van arti-

kelen slechts een beperkte weergave van de inhoud van "Limburgse Vogels", maar toch geeft het een goede indruk van het gevarieerde aanbod aan leesstof dat "Limburgse Vogels" aan vogelaars verschaft. Kortom, voor iedereen die zich met vogelstudie in Limburg bezig houdt, of geïnteresseerd is in het wel en wee van de Limburgse vogelbevolking, of zich gewoon op de hoogte wil houden van de veranderingen in de Limburgse vogelwereld, is "Limburgse Vogels" onmisbaar. Een abonnement kost minimaal f 22,50 per jaar (bedrijven, instellingen en verenigingen e.d. minimaal f 35,—), leden van de Vogelwacht Limburg en het Natuurhistorisch Genootschap krijgen f 5,— korting.

Voor een abonnement voor 1992, kunt u het verschuldigde bedrag rechtstreeks overmaken op gironummer 1703655 t.n.v. Vogelwacht Limburg te Stwalmen, o.v.v. "Limburgse Vogels". Voor België minimaal Bfr 350 (leden) of Bfr 450 (niet-leden), overmaken op nr. 000-1507143-54, o.v.v. "Limburgse Vogels".

Voor vragen over "Limburgse Vogels" kunt u contact opnemen met het volgende adres: Aldrinstraat 16, 6071 BG Swalmen.

EXCURSIEPROGRAMMA VLEERMUISWERKGROEP LIMBURG 1992

Net als in 1991 organiseert de Vleermuiswerkgroep Limburg (een onderdeel van de Zoogdierenwerkgroep van het Genootschap en aangesloten bij de Vleermuiswerkgroep Nederland) in de periode mei – september maandelijks een vleermuisexcursie. Iedere

eerste zaterdag van de maand gaan we op pad. Op deze manier hopen we door middel van gerichte inventarisaties de verspreiding van vleermuizen in relatief slecht onderzochte gebieden vast te kunnen leggen.

Hieronder wordt aangegeven waar op welke datum wordt vertrokken en wie de organisator is. Iedereen is van harte welkom, het van te voren opgeven voor een excursie is niet nodig. Bij slechte (of twijfelachtige) weersomstandigheden is het raadzaam de organisator te bellen. Zij zijn tijdens de excursiedag tussen 16 en 18 uur telefonisch bereikbaar. Mocht de excursie op de eerste zaterdag van de maand niet doorgaan vanwege het weer, dan vindt op de derde zaterdag de herkansing plaats.

De excursies duren de gehele nacht, mits de weersomstandigheden dit toelaten. Het is dus raadzaam voldoende warme kleding, eten en drinken mee te nemen. Het is nuttig als een aantal deelnemers een fiets meebrengt, zodat er effectiever geïnventariseerd kan worden. In de onderstaande lijst zijn de excursiedata, de plaatsen van samenkomst, de excursie-aanvang en de naam van de organisator en zijn telefoonnummer vermeld. De getallen die tussen haakjes achter de plaats van samenkomst zijn vermeld, hebben betrekking op de Amersfoortcoördinaten van die plek.

Voor algemene informatie kunt u zich wenden tot Jan Buys, Bachstraat 43, 5802 GM Venray, 04780-86791.

2 MEI (16 mei reserve), kerk Stein (181.2, 331.4), 21.00 uur, Walter van der Coelen, 043-611357.

6 JUNI (20 juni reserve), kerk Susteren (187.5, 341.4), 22.00 uur, Willem Vergoossen, 04754 - 85485.

4 JULI (18 juli reserve), kerk Thorn

(186.8, 352.4), 22.00 uur, Ludy Verheggen, 046-742357.

1 AUGUSTUS (15 augustus reserve), kerk Tegelen (207.2, 372.9), 21.00 uur, Jan Buys, 04780-86791.

5 SEPTEMBER (19 september reserve), kerk Schinveld (196.4, 331.3), 20.00 uur, Willem Vergoossen, 04754-85485).

AANKONDIGING EURORCHIS 92 – EEN INTERNATIONAAL SYMPOSIUM OVER EUROPESE ORCHIDEEËN

Dit najaar, op 26 september, wordt een door de Stichting Europese Orchideeën van de KNNV georganiseerd, ééndaags symposium gehouden in de Beta-faculteit van de Katholieke Universiteit Nijmegen. Onderwerpen zijn onder meer:

- de bescherming van de Europese orchideeën;
- de stand van zaken m.b.t. de kartering van orchideeën in Europa;
- vestiging en overleving van kleine populaties van zeldzame orchideeën in West-Europa (voordracht van J.H. Willems);
- populatiedynamica van de Rietorchis (*Dactylorhiza praetermissa*).

Bij de opening van het symposium zal het boek "Orchideeën in Zuid-Limburg" van C.A.J. Kreutz gepresenteerd worden.

Inschrijvingsformulieren zijn te krijgen bij:

D.W. Kapteyn den Bouwmeester, Lijsterlaan 3, 2015 LH Haarlem, telefoonnr.: 023-243418.

Kosten: f 55,— (1 persoon) / f 90,— (2 personen).

ERRATA

"INTERNATIONAAL BEHEER VAN DE ST. PIETERSBERG: MOGELIJKHEDEN EN PROBLEMEN"

(jrg. 81, afl. 3 (maart 1992) : 44-50.

Na enig overleg is met de auteurs afgesproken dat in ieder geval de volgende onjuistheden alsnog correctie behoeven.

p. 47 kolom 3: Het is niet de gemeente Maastricht die tezamen met de ENCI het afwerkingsplan voor de ENCI-groeven herzielt, maar de Provincie Limburg. De gemeente is er als adviseur bij betrokken, heeft echter geen formele betrokkenheid.

p.49 bij het midden van kolom 1 : Eigendom en beheer van het provinciale deel van de St. Pietersberg zijn binnen de Provincie niet gesplitst.

p. 49 onder het midden van kolom 1 : De uitvoering van het beheer van het Nederlandse deel van de St. Pietersberg zoals dat vastgelegd is in het beheersplan conform de Natuurbeschermingswet wordt voor een klein deel betaald door het rijk en voor het overgrote deel gedekt door provinciale middelen.

T.J.D. MULDER